

LA TRAJECTÒRIA HUMANA DE JAUME VIDAL ALCOVER

Jaume Santandreu

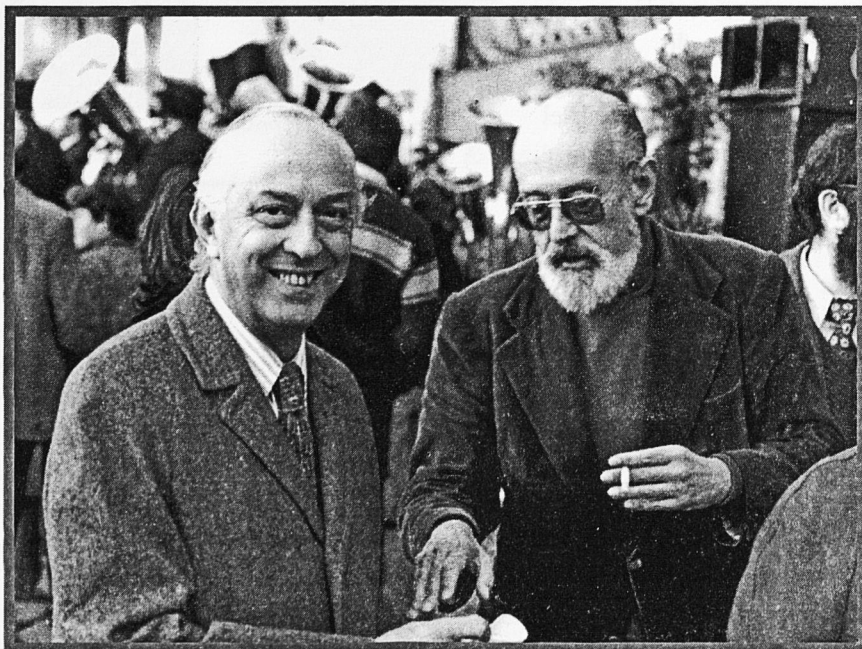
Paraules per a la Segona Diada Poètica de Magisteri Teatre-Mag Poesia

Al'hora de parlar de la trajectòria humana de Jaume Vidal Alcover no es tracta de fer un panegíric ni un sermó de funeral. Quan les coses encara són calentes només deixes parlar el cor, i a mi m'agradaria fer un acostament respectuós a aquesta gran figura, però també un acostament crític per intentar veure com era el tarannà d'aquest gran home.

He de dir que sempre vaig participar de la seva amistat exactament com ho fan els pagesos quan són convidats a taula de senyors. Avui hem dit que a Mallorca els mossons no són suportadors, però sí que hi ha dues nissagues que es donen la mà. Contaré una petita anècdota del meu padrí. Era un home que tenia onze fills, molt beat, anava a missa cada matí. Acompanyava els capellans a pagesia a dir missa; les misses es deien a trenc d'alba i hi havia d'anar una hora abans a cercar-los amb un carretó. El meu padrí va anar a cercar un capellà tot enllestint de sotana, capot, capell, bufanda, guants; quan anaven cap allà diu al meu padrí, que només anava amb un gec de pana cosit de la padrineta: "ara ho tenc tot calent, tret de la punteta del nas". I li diu el meu padrí: "I doncs el podria ficar dins el meu cul, i així vostè ho tendria tot calent i jo tot fred". Vull dir que hi ha dues nissagues a Mallorca, la senyora i la pagesa, i d'això en dona fe el gran notari (per cert, son pare d'en Jaume Vidal era notari) de la història, que és la gramàtica; la gramàtica té a Mallorca dos tractaments

diferents que són el vostè per als senyors i el vós per als amos.

Jo vaig assistir un poquet, sempre -tant a Tarragona, com a Barcelona, com quan ens topàvem a Ciutat o a vorera de mar- com un pagès que s'asseu a taula. I escoltava aquells grans diàlegs entre na Maria Aurèlia i en Jaume. Però aquests pagesos solen ésser una mica perillosos perquè estan amb uns ulls que observen i s'ho queden tot dins. M'agradaria acostar-me a la figura de Jaume

Jaume Vidal i Josep Maria Llompart (arxiu fotogràfic d'Encarnació Viñas)

Vidal des d'una cosa tan pesada com és assumir les contradiccions, que a un moment donat es converteixen en frustracions. Aquesta gran figura va haver de viure des d'unes contradiccions històriques, des d'un temps i un espai que no li varen ésser gens fàcils. A en Jaume

Vidal Alcover no li va ésser gens fàcil arribar on va arribar. Va haver de viure un temps de persecució, de dictadura, de prohibició de la llengua; la seva primera novel·la la va publicar en castellà, i ara és un mestre de la llengua catalana. Igualment mai es va poder expressar en aquell temps i se'n va anar de Mallorca per poder ésser una miqueta més ell. Va haver d'estar dins una família que l'estimava molt, però amb un gran respecte per un pare a qui ell hauria volgut agradar en tots els seus aspectes i a qui després va escriure un dels llibres més hermosos escrits mai com és *El fill pròdig*.

En Jaume es va trobar dins un món on ésser ell mateix li costava molt, on les frustracions eren constants, on no podies dir el que pensaves. La seva figura va marcada per aquest esforç per superar la frustració. No crec que ell fos un home frustrat, perquè és un home realitzat, però dins la literatura mateix, en Jaume es mereixia molts més premis que no li varen donar mai. Ell s'havia preparat per ésser com aquells mestres grecs envoltats tot el temps d'uns joves i d'unes al·lotes que li demanaven coses; moltes vegades el trobaven, com jo el vaig veure a Tarragona, a un bar on era un poc el cap major d'una comparsa. Va ésser un gran erudit. Voldria donar-vos d'ell la idea d'un home contradictori, d'un home que va haver de fer moltes de passes, d'un home que no va tenir gens fàcil el viure, el sobreviure, l'escriure i l'ésser home i persona, i va haver de lluitar sempre amb la intuïció, la facilitat de paraula i la inconstància que li era connatural. Va haver de lluitar entre un fons de tendresa molt gran i una evasió constant; tal volta volia dir directament que t'estimava i en fugia pel camí de la ironia. Un home que moltes vegades improvisava però que també sabia tancar-se dins si mateix per treure aquests grans poemes que va fer. Un home contradictori, un home que va saber superar les frustracions. I com les va superar? Recordaré sempre Jaume Vidal com un home a qui la vida va obligar a viure el que els pagesos deim la paret de la partió. Entre possessió i possessió hi ha una partió, i quan aquesta paret és plana hi pots

Va haver de lluitar entre un fons de tendresa molt gran i una evasió constant; tal volta volia dir directament que t'estimava i en fugia pel camí de la ironia

viure, però els pagesos són molt reguitzeros i llavors hi feien esque-na d'ase, que és una paret que acaba en punta. I caminar tota una garriga, tota una marina, per damunt una paret d'esquena d'ase és molt difícil; i ell ho va poder fer perquè era un gran senyor.

I des d'aquest senyoriu, dins una partió, va arribar a ésser molt discret, però mai no va arribar a la hipocresia. Si el volies conèixer de prop, no s'amagava, però tampoc - perquè ell anava molt apallissat de molta gent, de moltes autoritats - mai no va ésser un exhibicionista. Era discret, però mai hipòcrita. Era un home molt irònic, però mai no va arribar al sarcasme.

Era un gran erudit, però mai no li vaig veure fer un discurs per escrit. Era un home rebel - parlava moltes vegades de rebel·lia - però no un revolucionari. Era un gran patriota, però no un activista. Mai no el vares poder definir. Era un agnòstic, però podia anar davant una marededéu i agenollar-se. Era un home apassionat, però també sabia ésser fred. Un home que va superar moltes frustracions, però que en va suportar moltes; un home que va superar moltes contradiccions, però que en va suportar moltes. Ens va deixar amb una gran contradicció, però sobretot amb una gran frustració: se'n va anar abans d'hora.

Voldria acabar llegint un sonet que li vaig dedicar, a ell, que era un mestre dels sonets:

Sonet orat es fa la meva glosa
de camperol mossèn barracaner
per vós, amic escàpol, cavaller,
poeta de la verda hora desclosa
El tendríssim dolor de cada rosa
que bada a l'hort de l'alba el dolç roser.
d'en Julià n'Orfeu Jaume Alcover
quan brusc Vidal ençata vols d'alosa.
Com vós, a mort, voldria l'estimera,
el viure, el goig, la lluita i l'amistat.
Com vós a mort voldria amb sementera
d'orgull tornar a mon poble desterrat
del paradís dels mots on la quimera
de mil i un ocells us fan l'abat.